

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2010. gada 21. aprīlī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris un tiesneši Kaspars Balodis un Viktors Skudra, sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (Pieteikums Nr. 82/2010), ko iesniedzis Dainis Markus (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

k o n s t a t ē j a :

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt Krimināllikuma (2002. gada 25. aprīļa likuma redakcijā) 320. panta otrās daļas vārdu „konfiscējot mantu” (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 92. un 105. pantam.

2. Krimināllikuma 320. panta (2002. gada 25. aprīļa likuma redakcijā) pirmā un otrā daļa noteica:

(1) Par kukuļa pieņemšanu, tas ir, par materiālu vērtību, mantiska vai citāda rakstura labumu, to piedāvājuma apzināti prettiesisku pieņemšanu, ko izdarījusi valsts amatpersona pati vai ar starpnieku, par kādas darbības izdarīšanu vai neizdarīšanu kukuļdevēja vai kukuļa piedāvātāja, vai citas personas interesēs, izmantojot savu dienesta stāvokli, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz astoņiem gadiem, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai lielā apmērā vai ja kukulis pieprasīts, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem, konfiscējot mantu.”

3. Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2008. gada 22. februāra spriedumu Pieteikuma iesniedzējs tika atzīts par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas sprieduma taisīšanas brīdī bija paredzēts Krimināllikuma 320. panta otrajā daļā, un sodīts ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem, konfiscējot mantu. Ar Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģijas 2009. gada 27. aprīļa lēmumu un Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 2009. gada 4. novembra lēmumu Pieteikuma iesniedzēja apelācijas un kasācijas sūdzības noraidītas.

Pieteikumā Satversmes tiesai izteikts viedoklis, ka Pieteikuma iesniedzējam piemērotais sods daļā par visas mantas konfiskāciju aizskar viņam Satversmes 91., 92. un 105. pantā noteiktās pamattiesības.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu par Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktā paredzētās lietas ierosināšanu var iesniegt tai noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā, tas ir, kā konstitucionālo sūdzību. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, tikai ievērojot Satversmes tiesas likuma 19.² panta prasības. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka “konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai“, bet 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka “ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības”.

5. Pieteikumā izteikts viedoklis, ka apstrīdētā norma esot pretrunā ar Satversmes 92. pantu, jo tās piemērošanas gadījumā tiesai netiekot dota iespēja diferencēt un individualizēt sodu atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka jautājums par sankcijas samērīgumu ar noziedzīga nodarījuma sastāvu ir sodu politikas jautājums, ko Satversmes tiesa nav tiesīga izvērtēt (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 29. oktobra sprieduma lietā Nr. 2003-05-01 29. punktu*). Likumdevēja izšķiršanās par to, kāda soda vai papildsoda piemērošana par konkrētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu būtu samērīga vai nepieciešama, ir sodu politikas jautājums. Tas nozīmē, ka likumdevējam ir liela rīcības brīvība noteikt sodus, kādi piemērojami par attiecīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 26. janvāra lēmumu par atteikšanos ierosināt lietu, pieteikums Nr. 541/2009*). Turklāt pieteikumā apstrīdētā norma nav analizēta kopsakarā ar Krimināllikuma vispārējā daļā paredzētajām tiesas iespējām nepieciešamības gadījumā noteikt vieglāku sodu nekā likumā paredzētais.

Līdz ar to, lai arī pieteikumā ir sniegts pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 92. pantam, tas ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

6. Pieteikumā izteikts viedoklis, ka apstrīdētā norma esot pretrunā ar Satversmes 91. pantu, jo tajā paredzētā visas mantas konfiskācija nenodrošinot vienlīdzību un diskriminējot personas atkarībā no to mantiskā stāvokļa. Pieteikumā nav precizēts, vai tiek apstrīdēta šīs normas atbilstība Satversmes 91. panta pirmajam vai otrajam teikumam.

Pieteikumā galvenokārt ir citētas Satversmes tiesas nolēmumos izteiktās atziņas attiecībā uz Satversmes 91. panta pirmo teikumu. Tomēr netiek norādīts, ar kurām personām tieši Pieteikuma iesniedzējs atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. pantam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7. Pieteikumā izteikts viedoklis, ka apstrīdētā norma esot pretrunā ar Satversmes 105. pantā nostiprinātajām tiesībām uz īpašumu. Satversmes 105. pants paredz: "Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu. Īpašuma piespiedu atsavināšana sabiedrības vajadzībām pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos uz atsevišķa likuma pamata pret taisnīgu atlīdzību."

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. panta ceturtajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 105. panta saturs ir līdzīgs Konvencijas Pirmā protokola 1. panta saturam un paredz gan īpašuma tiesību netraucētu īstenošanu, gan arī valsts tiesības sabiedrības interesēs ierobežot īpašuma izmantošanu. Satversmes 105. panta ceturtais teikums līdzīgi kā Konvencijas Pirmā protokola 1. pants paredz valstij tiesības noteiktos gadījumos īpašuma tiesības atņemt *de jure* (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu*).

ECT praksē ir nostiprināta atziņa, ka konfiskācija, kaut arī ir saistīta ar īpašuma atņemšanu, uzskatāma par īpašuma kontroli Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas Pirmā protokola 1. panta otrās daļas izpratnē (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumus lietās Ismaylov v. Russia, judgment of 6 November 2008, application No. 30352/03, para. 30; Sun v. Russia, judgment of 5 February 2009, application No. 31004/02, paras. 24.-25*).

Līdz ar to, lai arī pieteikumā ietvertais pamatojums daļā par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. panta ceturtajam teikumam ir nepietiekams prasījuma apmierināšanai, taču no pieteikuma kopumā izriet pamatojums iespējamībai, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

Tātad daļā par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 105. pantam pieteikums atbilst prasībām konstitucionālajai sūdzībai, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. panta 4. punktā un 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā.

8. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem ir gūstams ieskats, ka apstrīdētā norma tikusi piemērota attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju un iespējamais pamattiesību aizskārums radies viņam pašam, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izsmēlis iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un ka pieteikums ir iesniegts Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteiktajā termiņā.

Līdz ar to daļā par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam pieteikums atbilst prasībām konstitucionālajai sūdzībai, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā un ceturtajā daļā un 19.² panta sestās

daļas 2. punktā, kā arī citām prasībām, ko pieteikumam paredz Satversmes tiesas likums.

9. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu apturēt notiesājošā sprieduma izpildi daļā, ar kuru noteikta Pieteikuma iesniedzēja mantas konfiskācija.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta piektās daļas mērķis visupirms ir novērst iespēju, ka personas, kuras neapmierina nolēmums attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā, izmantotu konstitucionālo sūdzību kā sprieduma izpildes novilcināšanas līdzekli (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 21. augusta rīcības sēdes lēmumu lietās Nr. 2005-12-03 un Nr. 2005-20-01*). Nolēmuma izpildes apturēšana uzskatāma par ārkārtēju Satversmes tiesas procesa līdzekli, un piemērojama tikai svarīgu mērķu sasniegšanai, piemēram, lai nodrošinātu personas tiesību aizsardzību tādos gadījumos, kad nolēmuma izpilde attiecīgajā civillietā, krimināllietā vai administratīvajā lietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas sprieduma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 20. maija rīcības sēdes lēmumu par lūgumu lietā Nr. 2008-04-01 4. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts uz tādiem ārkārtas apstākļiem, sakarā ar kuriem sprieduma izpilde attiecīgajā krimināllietā pirms Satversmes tiesas nolēmuma spēkā stāšanās varētu padarīt neiespējamu Satversmes tiesas sprieduma izpildi vai radīt būtisku kaitējumu Pieteikuma iesniedzējam.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a:

1. Ierosināt lietu “Par Krimināllikuma 320. panta (2002. gada 25. aprīļa likuma redakcijā) otrās daļas vārdu “konfiscējot mantu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam” pēc konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 82/2010), ko iesniedzis Dainis Markus.

2. Atteikties ierosināt lietu daļā par Krimināllikuma 320. panta (2002. gada 25. aprīļa likuma redakcijā) otrās daļas vārdu “konfiscējot mantu” atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92. pantam pēc konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 82/2010), ko iesniedzis Dainis Markus.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2010. gada 28. jūnijam iesniegt Satversmes tiesai savu atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

4. Noraidīt D. Markusa lūgumu par sprieduma izpildes apturēšanu krimināllietā.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kūtris